
Recenzovaný článek

Možnosti rezortu obrany při prosazování konceptu framework nations

Opportunities of the Ministry of Defence in Promoting the Framework Nations Concept

plk. gšt. Ing. Ondřej Havel, Ing. Antonín Novotný, Ph.D.

Abstrakt: Po několika letech snižování obranného rozpočtu České republiky dochází k opačnému vývoji a Ministerstvo obrany začíná hospodařit s vyšším rozpočtem, který chce využít zejména pro budování schopností Armády České republiky. AČR se již několik let aktivně zapojuje do procesu mnohonárodních sdílení schopností NATO. Mezi dřívější aktivity, jako je Smart Defence nebo Connected Forces Initiative, se v posledním období zařazuje také iniciativa Framework Nations Concept. Článek analyzuje celkový rámec této iniciativy, směřování a vývoj tohoto konceptu.

Abstract: After several years of reducing of the Czech defence budget there is a reversal and the Czech MoD begins to manage the increased budget especially for Czech Armed Forces capability development. The Czech Armed Forces is for many years actively involved in the process sharing multi-national capabilities of NATO. Among the former activities such as Smart Defence and Connected Forces Initiative, is also initiative Framework Nations Concept. This article analyzes the overall framework of this initiative, direction and development of this concept.

Klíčová slova: Framework Nations Concept; vojenské schopnosti; soubory schopností; sdílení; rozvoj schopností; obranné plánování; interoperabilita; nasaditelné soubory sil.

Keywords: Framework Nations Concept; Military Capabilities; Clusters, Sharing; Capability Building; Defence Planning; Interoperability; Deployable Sets of Forces.

ÚVOD

„Zapojení AČR do mezinárodního rozvoje schopností vyjadřuje mimo jiné i podíl ČR na sdílení břemene kolektivní obrany. Armáda ČR bude nabízet své unikátní schopnosti ve prospěch mezinárodních organizací a současně bude využívat potenciál těchto organizací a mezinárodní spolupráce k posilování schopností vlastních. Mezinárodní spolupráce tak umožní rozvíjet a využívat schopnosti, které AČR není schopna získat samostatně z technologických nebo zdrojových důvodů.“¹

Prostředí ovlivňující bezpečnost České republiky a ostatních členských zemí NATO prochází dynamickými změnami. Snižuje se jeho předvídatelnost vzhledem k provázanosti bezpečnostních trendů a faktorů. Dochází také k prolínání vnitřních a vnějších bezpečnostních hrozeb a stírání rozdílů mezi nimi. Jevy jako regionální nestabilita geograficky se výrazně přibližující k hranicím České republiky, rozsáhlá migrační vlna s dopadem v celoevropském měřítku nebo rizika spojená se zvyšujícím se potenciálem islámského extrémismu, přináší nárůst požadavků na zabezpečení obranyschopnosti České republiky a Aliance jako celku. V této souvislosti se Česká republika opakovaně hlásí k tomu, že k zabezpečení své obrany využije kolektivní prvky. Z poslední Bezpečnostní strategie ČR vyplývá, že „základními východisky pro zajištění obrany a bezpečnosti ČR jsou aktivní účast v systému kolektivní obrany NATO opírajícím se o silnou transatlantickou vazbu, rozvoj schopností EU pro zvládání krizí a spolupráce s partnerskými zeměmi. Členství v NATO a EU přináší výhody kolektivního zajištění vlastní obrany a bezpečnosti, stejně jako závazek ke společné obraně a bezpečnosti přispívat.“² Česká republika tímto způsobem deklaruje plnění aliančních závazků a reflektuje závazek dle čl. 3 Washingtonské smlouvy (WS) udržovat a rozvíjet svoji individuální i kolektivní schopnost odolat ozbrojenému útoku a současně také závazek dle čl. 5 WS.

Doposud platná strategická koncepce NATO z roku 2010 definuje tři hlavní úkoly Aliance: zajišťování kolektivní obrany svých členů, zvládání bezpečnostních krizí mimo své území a budování kooperativní bezpečnosti s partnery.³ Důraz je dále kladen na budování schopností sloužících k řešení celého spektra krizí, od prevence konfliktů až po dosažení stability v postkonfliktních situacích. Schopnosti Aliance se skládají ze schopností jednotlivých členských zemí, které se při procesu tvorby schopností (obránném plánování), řídí vlastními národními prostředky. Ke sladění národních procesů obranného plánování v rámci NATO a k určení souboru schopností nezbytných pro naplnění úrovně

¹ MO. *Koncepce výstavby Armády České republiky*. Praha, prosinec 2015. str. 18. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA_R_ve_ejn_verze.pdf

² MZV ČR. *Bezpečnostní strategie ČR*. Praha, únor 2015. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/file/1386521/Bezpecnostni_strategie_2015.pdf

³ NATO HQ. *Strategic Concept For the Defence and Security of The Members of the North Atlantic Treaty Organisation*. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_0000_1000/146/strategic-concept-2010-eng.pdf

politicko-vojenských ambicí Aliance (*Level of Ambition, LoA*) slouží proces obranného plánování NATO (*NATO Defence Planning Process, NDPP*).⁴ Jedná se o čtyřletý cyklus o pěti fázích:

- Vydání politické směrnice;
- Stanovení minimálních požadavků na schopnosti;
- Přidělení požadavků na schopnosti a stanovení cílů výstavby schopností (*Capability Targets, CT*);
- Implementace CT;
- Vyhodnocení stavu aliančních schopností.

V minulých letech docházelo u mnoha evropských zemí Aliance, ČR nevyjímaje, ke snižování obranných výdajů. V České republice tato nepředvídatelnost ve vyčleňování zdrojového rámce pro obranu, dlouhodobé podfinancování společně s nedokončením transformačních procesů a chybnými rozhodnutími v minulosti, způsobila nedosažení všech požadovaných schopností Armády České republiky.⁵ Na základě dohody o navyšování obranného rozpočtu České republiky, podepsané v září 2014, se má rozpočet MO do roku 2020 postupně navyšovat na 1,4 % HDP.⁶ Od roku 2015 proto nastává opačný trend a rozpočet resortu obrany by měl do roku 2025 pracovat s celkovou částkou 460 miliard Kč.⁷ Zvyšování rozpočtu by ale nemělo být samoučelné, ale musí být spojeno s jeho co nejefektivnějším vynakládáním, protože zvýšení obranných výdajů ještě nezajišťuje rozvoj vojenských schopností potřebným směrem. K jejich efektivnímu a účelnému určení by měly přispět v roce 2015 schválené rozvojové dokumenty resortu MO – *Dlouhodobý výhled pro obranu 2030*⁸ a *Koncepce výstavby Armády České republiky 2025*.⁹

1. SCHOPNOSTI ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Výchozí rámec pro budování a rozvoj schopností AČR jako nedílné součásti ozbrojených sil České republiky je zakotven v procesu řízení a organizace obrany státu. Proces řízení a organizace obrany státu, jež je základní odpovědností vlády České republiky, zahrnuje výstavbu, přípravu a řízení ozbrojených sil, operační přípravu státního území, plánování obrany státu

⁴ NATO HQ. The NATO Defence Planning Process. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49202.htm?selectedLocale=en

⁵ Ref 1, str. 9

⁶ Koalice podepsala dohodu o navyšování rozpočtu. Army.cz, 3.9.2014. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/koalice-podepsala-dohodu-o-navysovani-rozpocetu-na-obranu-101452/>

⁷ MO. Dlouhodobý výhled pro obranu 2030. Praha, červenec 2015. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Dlouhodob___v___hled_pro_obranu_2030.pdf

⁸ Ref. 7

⁹ Ref. 1

a opatření v národním hospodářství a na všech úsecích veřejného života v zájmu zajišťování obrany státu. Součástí plánování obrany státu jsou pak následující činnosti:

- obranné plánování;
- operační plánování;
- mobilizační plánování;
- plánování připravenosti obranného systému státu;
- plánování příprav k záchranným pracím a k plnění humanitárních úkolů.¹⁰

Obranné plánování se v podmínkách rezortu ministerstva obrany promítá zejména do střednědobého plánu jak s ohledem na budování schopností na národní úrovni, tak i ve vztahu k plnění cílů přijatých v rámci NATO a EU. Budování vojenských schopností České republiky se v kontextu kolektivní obrany primárně řídí procesem obranného plánování NATO. Jedním z výstupů procesu obranného plánování NATO jsou pak národní cíle rozvoje schopností (*Capability Targets*).

Základním spojovacím článkem mezi úkoly NATO a obranným plánováním jsou tzv. hlavní oblasti schopností (*Main Capability Areas, MCA*). MCA identifikují, čeho musí být Aliance schopna dosáhnout, aby naplnila své poslání. Jako celek nejsou strukturovány odděleně, vzájemně spolu souvisí a jsou na sobě závislé. Z hlediska výstavby všech prvků ozbrojených sil České republiky je v dlouhodobém horizontu naplňování hlavních oblastí schopností „připravenosti (v angličtině *Prepare*), nasazení (*Project*), zasazení (*Engage*), udržitelnosti (*Sustain*), konzultace, velení a řízení (*Consult, Command and Control*), ochrany (*Protect*) a informovanosti (*Inform*) rozhodující pro splnění nejdůležitějších úkolů a aliančních závazků.“¹¹ *Koncepce výstavby Armády České republiky* ve vztahu k budování schopností zohledňuje jejich členění právě dle MCA.

Schopnost podle definice v *Bílé knize o obraně*¹² je způsobilost ozbrojených sil efektivně působit v krizových situacích a válečných konfliktech, je podmíněná dostatkem připraveného personálu, odpovídající organizační strukturou, kvalitou výzbroje a techniky, adekvátními zásobami, úrovní výcviku a všestranného zabezpečení. Jiná definice schopnosti je uvedena v dokumentu ministra obrany *Plánování činnosti a rozvoje v rezortu Ministerstva obrany*, kde je definována jako „soubor nezbytných vlastností jednotlivce, organizačního celku, úkolového uskupení nebo charakteristik systému (např. zbraňového) k vytvoření požadovaného efektu (např. splnění bojového úkolu, dosažení cíle). Základním nositelem schopností v rezortu ministerstva obrany je organizační celek, jehož schopnosti vycházejí z tabulek počtů a jsou definovány úrovní jeho připravenosti k činnosti“¹³.

Výše uvedené definice pojmu *schopnost* umožňují jeho porozumění pouze v obecné rovině. Za účelem ujednání specifikace schopností v rámci NATO a EU byly zavedeny tzv. *Capability Codes* (CC) a *Capability Statements* (CS). Zatímco *Capability Codes*

¹⁰ Zákon č. 222/1999 Sb. o zajišťování obrany České republiky. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_0000_1000/172/222m.pdf

¹¹ Ref. 7

¹² MO. *Bílá kniha o obraně*. Praha, 2011. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/plne-zneni-bile-knihy-o-obrane-55515/>

¹³ MO ČR. *Plánování činnosti a rozvoje v rezortu Ministerstva obrany*. RMO č. 66/2012 Praha. Věstník MO č. 26/2012. ŠIS.

jsou alfanumerickými deskriptory funkčně uspořádaných schopností, pak Capability Statements slovně precizují požadavky na dané schopnosti. Capability Codes a Capability Statements významně napomáhají jednotnému pojmenování schopností v procesu obranného a operačního plánování. Těto formy specifikace schopností se rovněž využívá k identifikaci požadavků v procesu obranného plánování, ve standardizovaných hláškách *Defence Planning Capability Survey* (DPCS), k charakterizaci národních příspěvků a dále v rámci tzv. procesu generování sil – *Force Generation Proces*.¹⁴

2. SPECIALIZACE ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Při budování schopností AČR je využívána alianční metodologie založená na členění a realizaci opatření ve vzájemně propojených funkčních oblastech DOTMLPFI:¹⁵

- „D“ – *Doctrines* (doktríny), např. aktualizace a tvorba doktrín a operačních postupů;
- „O“ – *Organization* (organizace), např. organizační struktury součástí AČR, velení a řízení apod.;
- „T“ – *Training* (výcvik), např. příprava a výcvik jednotek k dosažení dané schopnosti;
- „M“ – *Material* (materiál), např. zavedení nové výzbroje;
- „L“ – *Leadership* (vedení), např. implementace nových způsobů a metod velení a řízení;
- „P“ – *Personnel* (personál), např. požadovaná kvalifikace a odborná připravenost personálu;
- „F“ – *Facility* (infrastruktura a zařízení), např. infrastruktura a zařízení nutná k budování dané schopnosti;
- „I“ – *Interoperability* (interoperabilita), např. požadavky na vzájemnou spolupráci jednotek na národní a alianční úrovni.

Budování vyvážených schopností Armády České republiky nevyklučuje její specializaci. Specializaci lze spojovat s oblastmi s vysokou přidanou hodnotou, kde existuje prokazatelná vazba mezi výzkumem a vývojovou základnou, průmyslem, vzděláváním a vojenskými schopnostmi.¹⁶ Specializaci lze také chápat jako koordinované úsilí v rámci aliance, kde jeden její člen nebo skupina členů nejhodnějších z hlediska svých schopností převezme odpovědnost za specifické úkoly, popř. oblast činnosti ve prospěch ostatních.¹⁷

Takto obsahově vyjádřená specializace velice úzce souvisí s pojmem sdružování a sdílení schopností a obdobně může být považována za jednu z forem mnohonárodního sdílení a rozvoje schopností. V souladu s předchozím nelze vnímat specializaci izolovaně,

¹⁴ BI-SC. *Agreed Capability Codes and Capability Statements*. Brusel, NATO Standardization Agency, 2011.

¹⁵ Ref 13, čl. 20

¹⁶ MIČÁNEK, František. PROCHÁZKA, Josef. Koncepční rozvoj AČR – přístupy a strategická východiska, *Vojenské rozhledy*. 2015, roč. 24 (56), č. 1, s. 4–19. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/koncepci-rozvoj-acr-pristupy-a-strategicka-vychodiska>

¹⁷ US Department of Defense. JP 1-02. Department of Defense. Dictionary of Military and Associated Terms. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: https://fas.org/irp/doddir/dod/jp1_02.pdf

naopak její pozitivní efekt se projevuje nejen v „absolutní hodnotě“ vojenských schopností celé Aliance, ale zároveň i u jejích jednotlivých členů.

V rámci mnohonárodního sdílení a rozvoje schopností je posilování specializace podporováno. Specializace, sdružování schopností a sdílení schopností se v procesu udržení, budování a rozvoje vojenských schopností v mnohonárodním prostředí navzájem prolínají a doplňují. Pojmem sdružování schopností rozumíme stav, kdy se několik členských zemí rozhodne využívat národní schopnosti nebo případně kolektivně nabyté vojenské schopnosti společně.

O sdílení schopností hovoříme tehdy, pokud se některé členské země vzdají části vojenských schopností s předpokladem nebo určitou zárukou, že jim budou tyto v nezbytných případech poskytnuty ostatními zeměmi dané aliance.¹⁸

Specializace, sdružování schopností a sdílení schopností v sobě zároveň spojují přidanou hodnotu mnohonárodní spolupráce, promítající se do vyšší efektivity procesu udržení, budování a rozvoje vojenských schopností a u některých zemí představující i nezbytnost k pokrytí požadovaného spektra vojenských schopností a zabezpečení jejich obranyschopnosti.

Na summitu NATO v Praze v roce 2002 byl jako jeden ze závěrů tohoto jednání přijat dokument,¹⁹ který se nazývá *Prague Capabilities Commitment*. V tomto dokumentu byly uvedeny schopnosti, které bude Aliance přednostně rozvíjet pro použití ve vojenských operacích. Česká republika se přihlásila k rozvíjení a profilaci specializovaných schopností v oblasti ochrany proti zbraním hromadného ničení a pasivních sledovacích systémů. K tomuto závazku se ČR nadále hlásí a i v nově schválených dokumentech k určení směru rozvoje rezortu obrany deklaruje rozvoj těchto specializovaných schopností, důležitých pro nasaditelnost AČR v zahraničních operacích a s přidanou hodnotou ozbrojených sil v rámci aliančních závazků.^{20, 21}

3. VYMEZENÍ A ÚČEL INICIATIVY FRAMEWORK NATIONS CONCEPT

Aliance se již několik let snaží akcelarovat budování schopností na bázi mezinárodní spolupráce. Jedná se zejména od roku 2012 o rozvíjení iniciativy *Smart Defence* (SD),²² umožňující efektivnější využití unikátních národních schopností a přístup ke schopnostem, které si samostatné státy nejsou schopny z finančních a technologických důvodů vytvořit samy. Cílem další iniciativy *Connected Forces Initiative* (CFI), vyhlášené

¹⁸ EDA. EDA's Pooling & Sharing. [cit. 2016-03-09]. Dostupné z: http://www.eda.europa.eu/docs/default-source/eda-factsheets/final-p-s_30012013_factsheet_cs5_gris

¹⁹ NATO HQ. *Prague Capabilities Commitment*. Brusel, 2002. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50087.htm?selectedLocale=en

²⁰ Ref 7, str. 11

²¹ Ref 1, str. 16

²² NATO HQ. *Smart Defence*. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://nato.int/cps/en/natohq/topics_84268.htm?selectedLocale=en

na summitu NATO v Chicagu,²³ je udržet vysokou interoperabilitu aliančních sil a oživit schopnost Aliance vést operace v plné škále rozsahu a náročnosti. Jádrem iniciativy je přitom výcvik a vzdělávání, zvýšení počtu cvičení a lepší využití technologií. Kromě toho se Aliance snaží být komplementární k iniciativě Evropské unie v oblasti mnohonárodního sdílení schopností nazývaní se *Pooling and Sharing*.²⁴ Společným jmenovatelem a zásadní roli v těchto iniciativách hraje politická podpora a vůle ze strany zapojených zemí a současně nutnost překlenutí rozporu mezi politickými deklaracemi a reálnou ochotou přistoupit k intenzivní mezinárodní spolupráci v konkrétních oblastech sdílení vojenských schopností.

Od června 2014, kdy byl schválen ministry obrany členských zemí NATO, se k těmto iniciativám přidal i koncept *Framework Nations Concept*²⁵ (FNC). Iniciativu FNC tak z hlediska původu jejího vzniku můžeme vnímat jako potřebu evropských zemí zefektivnit budování a rozvoj vojenských schopností, zvýšit akceschopnost sil a přispět tak k naplnění ambicí Aliance.

Na území Evropy je pouze několik států, které jsou schopny udržet široké spektrum vojenských schopností. Přesto i tyto státy s obtížemi naplňují stanovené cíle rozvoje schopností. Na druhé straně je zde potenciál ostatních evropských zemí a prostor pro mnohonárodní řešení využití jejich schopností směrem k vytváření funkčních celků.²⁶

Německem navržená iniciativa *Framework Nations Concept* doporučila vytvořit uskupení zemí na bázi dobrovolnosti jako platformy pro udržení, konsolidaci a zkvalitnění stávajících vojenských schopností a dále jako základ pro společný rozvoj a zabezpečení vojenských schopností Aliance identifikovaných v rámci obranného plánování NATO. Východiskem konceptu je soustředění vyspělých vojenských schopností spojenců kolem tzv. *Framework Nations*, jež by poskytly koncepční a organizační rámec pro mnohonárodní spolupráci. Účelem konceptu je napomoci spojencům realizovat cíle výstavby schopností směrem k naplnění ambicí Aliance. Koncept usiluje o dosažení efektivnějšího spolupůsobení sil a schopností spojenců orientovaného k vybudování nasaditelných souborů sil (*Deployable Sets of Forces*), jež by byly dlouhodobě k dispozici. Koncept je rovněž i jedním z nástrojů jak dosáhnout cílů výstavby NATO Forces 2020 a dává rovněž jednotlivým členským zemím Aliance možnost vytvářet interoperabilitu s vyššími prvky. Vytváří také potenciál zavést v několika cyklech do praxe mnohonárodní cíle výstavby schopností.

²³ NATO HQ. *Connected Forces Initiative*. [cit. 2014-09-15]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_98527.htm

²⁴ Ref 18

²⁵ NATOHQ. *Improving NATO's capabilities* [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49137.htm?selectedLocale=en

²⁶ SD ČR při NATO HQ. *Food for Thought Paper Framework Nations Concept*. ŠIS.

4. ZÁKLADNÍ PRINCIPY INICIATIVY FRAMEWORK NATIONS CONCEPT

Iniciativa Framework Nations Concept byla navržena v souladu s následujícími principy:

1. **Koncept je v rukou spojenců a realizován jejich společným úsilím.** NATO jako organizační prvek do tohoto procesu přímo nevstupuje. Účast zemí v uskupeních je dobrovolná. Záměry a cíle uskupení jsou výsledkem konsensu zohledňujícího rovněž i národní omezení. Jednou z možností uspořádání je tzv. *Framework Set*, kde dvě nebo více zemí vytvoří rámec uskupení.
2. **Koncept musí být flexibilní.** Mezi klíčové charakteristiky konceptu patří variabilita uspořádání uskupení. Spojenci se mohou zapojit do více uskupení ať již jako rámcové nebo členské země. Síly a schopnosti daného uskupení musí být použitelné jak v jeho rámci, tak i mimo něj. Důraz je zde kladen na interoperabilitu a schopnost plnit úkoly ve prospěch různých organizací jako např. NATO, EU a dalších. Koncept rovněž vychází z předpokladu rozdílných počátečních podmínek jednotlivých uskupení a jejich postupného rozvoje z hlediska času.
3. **Koncept je primárně zaměřen na budování schopností v souladu s NDPP.** Proces obranného plánování NATO je určujícím pro výstavbu a rozvoj schopností uskupení. Stávající metodologie NDPP zůstane zachována. Cíle rozvoje schopností budou stejně jako v minulosti adresovány jednotlivým zemím. Implementace konceptu nepovede k vytváření dalších organizačních úrovní mezi NATO a spojenci.
4. **Koncept musí podpořit schopnosti, důvěryhodnost a solidaritu Aliance.** Koncept klade požadavky na všechny členské země, aby se společně, jednotným úsilím a vyváženými příspěvky podílely na plnění úkolů Aliance.
5. **Koncept musí zachovat soudržnost Aliance jako celku.** Koncept podporuje vzájemnou důvěru a spolupráci mezi všemi spojenci a uskupeními a zároveň tak napomáhá posílení vazeb mezi nimi.
6. **Respektování národní suverenity je prvořadé.** Odpovědnost zemí za zabezpečení vlastní obranyschopnosti stejně tak jako za plnění závazků vůči Alianci zůstává zachována. Koncept žádným způsobem nezasahuje do suverenity spojenců.
7. **Koncept musí zabezpečit budování použitelných sil a schopností** (dobře vybavené, vycvičené, interoperabilní, nasaditelné, se schopností splnit úkoly a udržet soběstačnost v operacích). Požadavkem na uskupení a členské země je nastavit takové mechanismy, aby jejich síly a schopnosti splňovaly alianční standardy a byly interoperabilní napříč Aliancí.
8. **Koncept umožňuje účast partnerských zemí.** Koncept podporuje zapojení partnerů v oblasti budování schopností, vzdělávání, výcviku a vojenských cvičení za předpokladu dodržení k tomu určených aliančních procedur.
9. **Koncept napomáhá zvýšení efektivity využití zdrojů přidělených na obranu.** Záměrem naopak není, aby byl koncept prostředkem k dalšímu krácení výdajů na obranu.
10. **Koncept respektuje národní pravidla pořízování výzbroje, techniky a ostatního materiálu.** Akviziční proces na národní úrovni se řídí zákony a ustanoveními dané země.

11. Koncept je implementován v synergii s již existujícími mezinárodními uskupeními.

V souladu s výše uvedeným koncept napomáhá k zabezpečení schopností odpovídajícím požadavkům Aliance.²⁷

Přestože se Aliance jako organizace přímo nepodílí na řízení a koordinaci implementace konceptu, je s konceptem úzce spojena. Ve shodě se základními principy iniciativy je z úrovně NATO podporováno:

- vytváření a rozvoj uskupení; dosažení souladu jejich cílů s Aliancí tak, aby se uskupení soustředila na splnění požadovaných cílů rozvoje schopností a zároveň byly vytvářeny podmínky pro vyvážené sdílení zátěže mezi spojenci;
- koordinace činnosti mezi uskupeními za účelem synergie a harmonizace jejich rozvoje směrem k dosažení interoperability a zamezení nežádoucí duplicity úsilí a vynakládaných prostředků;
- koordinace přípravy a výcviku v souladu s potřebami Aliance.²⁸

Aliance rovněž plní funkci monitorování, aby spojenci byli schopni splnit stanovené základní úkoly a požadavky a aby případná specializace uskupení nebyla s tímto v rozporu.

Míra a konkrétní podmínky, za jakých se jednotliví spojenci, popř. přizvaní partneři zapojí do vytvářených uskupení, jsou výsadou těchto zemí. NATO a ostatní spojenci by o tomto však měli být včas informováni s ohledem na dosažení soudržnosti napříč Aliancí.

Ve vztahu k procesu obranného plánování NATO se funkce konceptu projeví zejména v jeho čtvrté fázi podporou implementace, kde je stěžejní napomoci spojencům budovat schopnosti dle stanovených cílů.

Pro celkové vyhodnocení oblasti budování a rozvoje schopností je v návaznosti na pátou fázi procesu obranného plánování klíčové shromáždit informace od všech zemí uskupení. Patříčné úsilí je třeba vynaložit směrem ke sdílení získaných zkušeností a poznatků s ostatními uskupeními a spojenci spolu se seznámením s nejefektivnějšími metodami a postupy.

Zásadním požadavkem na přípravu a výcvik zemí je dosažení schopnosti vést operace ve spolupráci s ozbrojenými silami ostatních spojenců, nikoliv však pouze těch, jež jsou součástí daného uskupení. Další přínos lze rovněž spatřovat ve společném výcviku více uskupení. Toto vše přispívá k naplnění cílů Connected Forces Initiative.

Vybudované síly a schopnosti jako výsledek implementace konceptu budou začleněny do stávající struktury sil Aliance (*NATO Force Structure*). V souvislosti s realizací iniciativy Framework Nations Concept budou využívány již existující velitelské, popř. koordinační struktury, přičemž vytváření nových struktur se nepředpokládá.

Proces generování sil zůstává obdobně jako proces obranného plánování NATO zachován. Vyčlenění sil do operací je provedeno na základě rozhodnutí jednotlivých spojenců na národní úrovni. V další části budou rozebrány role a funkce rámcové a účastnické země.

²⁷ SD ČR při NATO HQ. *Framework Nations Concept*. ŠIS.

²⁸ Ref. 27

5. ROLE A FUNKCE RÁMCOVÉ ZEMĚ

Převzetí role rámcové země a tím současně i zapojení se do konceptu je založeno na dobrovolnosti. Až poté se rozhodnutí dané země stává závazkem. Vzhledem k tomu, že vytvářená uskupení mohou mít odlišné uspořádání a zaměření z hlediska budovaných schopností, je stěžejní, aby rámcová země konzultovala záměry směřování uskupení s Aliancí. V tomto ohledu plní následující další role a funkce:

- analýza schopností, které mohou být sdruženy do tzv. „souborů schopností“ (*Capability Clusters*) s cílem optimalizace jejich rozvoje;
- podpora plánování a harmonizace činnosti s vedením Aliance;
- rozvoj nových schopností v rámci uskupení v kontextu rozvoje schopností Aliance;
- zabezpečení rozvoje schopností velení a řízení, zpravodajské činnosti, průzkumu a logistické podpory;
- organizace společné mezinárodní přípravy a výcviku s přesahem směrem k vedení Aliance a ostatním uskupením.

6. ROLE A FUNKCE ÚČASTNICKÉ ZEMĚ

Framework Nations Concept je plně závislý na ochotě členských zemí se společně s dalšími partnery podílet na budování a rozvoji schopností. Každá země účastnící se iniciativy sehrává významnou roli již zprvopočátku při konstituci vytvářených uskupení a zásadně tak přispívá zejména k nastavení jejich vnitřních koordinačních mechanismů. Zároveň se dále podílí na:

- plánování rozvoje schopností, popř. i na rozvoji specializace;
- mnohonárodním sdílení schopností v rámci uskupení;
- realizaci programů přípravy a výcviku;
- implementaci konceptu v souladu s Aliancí s důrazem na NDPP a standardy NATO.²⁹

7. ZAPOJENÍ ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY DO INICIATIVY FNC

Poznatky a zkušenosti se sdílením a rozvojem schopností AČR v rámci iniciativy FNC jsou vztaženy k období přibližně dva roky od schválení konceptu v červnu 2014. Vzhledem k relativně krátkému časovému úseku realizace konceptu se jeho implementace nachází v iniciační a pokračovací fázi. Zapojení Armády České republiky do iniciativy FNC je převážně v rovině bilaterálních jednání, popř. pokračovacích jednání mezinárodních expertních týmů u vybraných souborů schopností. Určitou výjimku představuje oblast ochrany proti ZHN, kde již byla vytvořena a zúčastněnými zeměmi odsouhlasena základní vnitřní

²⁹ Ref. 27

organizační struktura souboru schopností CBRN s určením odpovědnosti vedoucích zemí a následně vypracován koncept souboru schopností CBRN (*Concept of Operations, CONOPS*).

Na úrovni Ministerstva obrany České republiky a Generálního štábu AČR byl vypracován základní záměr zapojení do iniciativy. Armáda České republiky se bude podílet na projektech, ve kterých je naše účast spojena s přidanou hodnotou pro ostatní spojence a dále na projektech, které napomohou rozvoji našich národních schopností. Konkrétně se jedná o následující oblasti:

- logistika;
- ochrana proti zbraním hromadného ničení;
- civilně-vojenská spolupráce;
- společná komunikační síť;
- zdravotnická podpora;
- společná palebná podpora;
- protivzdušná obrana.

Záměr České republiky spolupracovat na rozvoji výše uvedených oblastí byl představen na jednání řídicího výboru FNC v Bruselu v prosinci 2015. Na tomto jednání zástupci České republiky zdůraznili nutnost koordinace a využití výstupů z ostatních iniciativ včetně Visegrádské skupiny.³⁰

V únoru 2016 proběhlo neformální zasedání ministrů obrany, na kterém se do iniciativy FNC 16 zainteresovaných ministrů obrany (států) usneslo pokračovat v implementaci této iniciativy a současně využít tuto iniciativu jako nástroj pro vytváření větších formací (*larger formations*) v souladu s aliančním Readiness Action Plan, který byl poté předmětem jednání v rámci varšavského summitu v červenci 2016. V současné době je koncept FNC implementován ve třech na sobě nezávislých uskupeních – italském, britském a německém. Jednotlivá uskupení se překrývají (některé státy jsou ve dvou uskupeních) a mají odlišné zaměření. Z dalšího neformálního jednání MO v červnu 2016 vyplývá, že FNC by se mělo propojit s výstavbou následných sil (*follow-on forces*). Německé uskupení FNC si stanovilo v dlouhodobém horizontu ambici garantovat v pozemním komponentu následné síly o velikosti sboru.³¹

8. DOPORUČENÍ PRO SDÍLENÍ A ROZVOJ SCHOPNOSTÍ AČR V RÁMCI INICIATIVY FNC

Česká republika byla zastoupena na celé řadě jednání na politické a vojenské úrovni, jejichž výsledky můžeme považovat za základní zdroj informací, poznatků a prvních zkušeností s naplňováním konceptu FNC. Z analýzy procesu sdílení a rozvoje schopností Armády České republiky v rámci této iniciativy a dále s využitím výsledků závěrečné

³⁰ ŘORS SOPS MO. Prezentace. *Framework Nations Concept Steering Board Meeting*. 2015. ŠIS.

³¹ Proposal on a contribution for a draft decision sheet for the 3rd informal FNC meeting of Defence Ministers on 14 (15) June 2016. ŠIS.

práce kurzu generálního štábu³² se zřetelem na zapojení v ostatních formách mnoho-národní spolupráce při sdílení a rozvoji schopností, lze formulovat závěry a doporučení pro sdílení a rozvoj schopností AČR v rámci iniciativy FNC.

Poznatky a zkušenosti je možno obecně rozdělit do dvou okruhů – jaký vývoj iniciativa FNC v aliančním měřítku doposud zaznamenala a jakým způsobem se do uskutečnění konceptu zapojila Česká republika.

K hlavním změnám nastavení konceptu dochází vlivem vývoje bezpečnostního prostředí. Od počáteční orientace na řešení prioritních nedostatků ve schopnostech se zaměření konceptu posouvá směrem k potřebě generování dostatečného množství interoperabilních sil pro operace vysoké intenzity. V reakci na *Akční plán připravenosti* se koncept nezabývá výhradně podporou výstavby jednotek *Very High Readiness Joint Task Forces* (VJTf), ale i budováním sil, které by VJTf následovaly. Pokračující trend sdílení a rozvoje schopností ve spolupráci s partnery přináší iniciativě další dimenzi – evropský rozměr v oblasti bezpečnosti. Tyto zásadní změny zahrnující také případné afilace jednotek mohou významně ovlivnit proces rozvoje schopností AČR. Rozšíření záběru konceptu o výstavbu aliančních souborů sil, o podporu generování sil do operací a zvýšení jejich akceschopnosti pokrývá podstatnou část aktuálně řešených problémů a představuje významnou oblast využití iniciativy.

K této problematice lze dále formulovat následující závěry a poznatky:

- Vlastní využitelnost konceptu Armádou České republiky není v obecné rovině ohraničena; přínos konceptu lze spatřovat ve spolupráci při budování a rozvoji schopností, sdílení vzdělávání a výcviku, uplatnění specializace, dosažení interoperability a podílu na společném budování souborů sil Aliance;
- FNC dává odpověď, kde by mohlo být místo České republiky v případě aplikace článku 5 WS. Současně tato iniciativa dává nadstavbu obranné a bezpečnostní strategie ČR a má potenciál ovlivnit rozvoj AČR v oblasti interoperability;
- Mezi identifikované možné problémové oblasti konceptu patří nízké výdaje na obranu a s tím i nedostačující zdrojový rámec projektů, přetrvávající nesoulad obranného plánování na národní a alianční úrovni, kolize mnohonárodního úsilí v důsledku nedostatečné koordinace a nevyužití komplementarity;
- K definování účasti AČR v konceptu a koordinaci činnosti na národní úrovni je nutné zpracovat záměr zapojení odrážející schválenou koncepci výstavby AČR a vývoj iniciativy.

Armáda České republiky svou účastí v iniciativě FNC od počátku jejího vzniku přispívá k nastavení a formování iniciativy a zároveň se podílí na vytváření souborů schopností.

- V převážné většině oblastí se nachází zapojení Armády České republiky do iniciativy FNC v počátečním stavu na úrovni iniciačních bilaterálních jednání, popř. pokračujících jednání mezinárodních expertních týmů;
- Armáda České republiky spolupracuje na vytváření souborů schopností v oblastech logistiky, ochrany proti ZHN, společné komunikační sítě, zdravotnické podpory, civilně-vojenské spolupráce, společné palebné podpory a protivzdušné obrany;

³² HAVEL, Ondřej. *Mezinárodní spolupráce při sdílení a rozvoji schopností AČR v rámci iniciativy Framework Nations Concept*. Závěrečná práce 30. KGŠ. Brno, 2016. UO.

- Ve srovnání s ostatními oblastmi nejvíce pokročilo utváření souboru schopností CBRN, kde se Česká republika přihlásila k převzetí vedoucí role v oblasti vzdělávání a výcviku a ve výstavbě jednoho ze čtyř mnohonárodních uskupení;
- Zahájení debaty k „*larger formations*“ znamená přistoupení k širším otázkám architektury, systematičnosti a dlouhodobosti navrhovaného přístupu.

Ze stávajících poznatků a zkušeností se zapojením do iniciativy FNC lze dále vyvodit, že se ukazuje narůstající intenzita mnohonárodního úsilí k realizaci iniciativy a její význam pro rozvoj schopností Armády České republiky.

- FNC má potenciál přepracovat dosavadní podobu spolupráce, která byla doposud realizována hlavně ad hoc iniciativami. Opírá se o NDPP, zahrnuje „*force posture*“ a ponechává zemím právo dobrovolně se dohodnout, jak k výstavbě přistoupit;
- Přestože je iniciativa FNC orientována na sdílení a rozvoj schopností, jejím hlavním cílem je výstavba nasaditelných souborů sil;
- Iniciativa FNC navazuje na ostatní alianční projekty a iniciativy v oblasti mnohonárodního sdílení a rozvoje schopností, přičemž pro celou řadu z nich má integrující potenciál;
- Naplní-li se schopnost iniciativy FNC ovlivnit alianční strukturu sil a s tím spojené afilace k aliančním velitelským prvkům, může tak mít významný vliv na proces rozvoje schopností Armády České republiky;
- Aktivním a kreativním přístupem k nastavení konceptu lze zakomponovat národní stanoviska a výsledky expertní činnosti do mnohonárodní spolupráce;
- Iniciativa FNC umožňuje začlenit příspěvky vytvářené na bázi národní specializace. V souvislosti s tím lze zvážit vnímání specializace Armády České republiky deklarované v Konceptu výstavby AČR v kontextu konceptu.

K zefektivnění a zkvalitnění procesu sdílení a rozvoje schopností Armády České republiky v rámci iniciativy FNC **lze uplatnit následující principy a postupy, vyplývající z analýzy zapojení AČR do konceptu:**

- Mnohonárodní spolupráce zemí konceptu je nejen nástrojem k udržení a rozvoji schopností, ale i mechanismem k začlenění Armády České republiky do vytvářených souborů sil;
- Poznátky a zkušenosti z ostatních projektů a iniciativ mnohonárodního sdílení a rozvoje schopností AČR musí být předmětem hodnocení i v rámci iniciativy FNC jako jedné z jejích forem;
- Jestliže se realizace konceptu opírá o stávající procesy Aliance, jako je NDPP, proces generování sil, příprava, výcvik a certifikace pohotovostních sil a další, pak vytváří také prostor pro dosažení souladu obdobných procesů na národní úrovni;
- Účast jednotek Armády České republiky v konceptu není ekvivalentem závazku vyčlenit tyto síly do operací, ale způsobem, jak zvýšit jejich nasaditelnost a interoperabilitu a přijatým závazkům tak dostát;
- Současný stav a výsledky jednání k vytváření souborů schopností na bilaterální či multilaterální úrovni je nutné uchopit jako příležitost;
- Koncepční přístupy k výstavbě Armády České republiky by měly být dále konfrontovány s vytvářeními aliančními přístupy k budování souborů sil;
- Iniciativu FNC využít k podpoře naplnění konceptu pohotovostních sil NATO NRF, Akčního plánu připravenosti NATO a generování sil do operací v podmínkách Armády České republiky;

- Implementace konceptu v oblasti přípravy, výcviku a vzdělávání vyžaduje provést analýzu stávající spolupráce se zahraničními partnery s perspektivou výcvikové a vzdělávací aktivity sloučit;
- Implementace konceptu vyžaduje pravidelné hodnocení; v tomto pokračovat ve zpracování *Zprávy o stavu implementace* s příspěvky všech zúčastněných složek a zástupců vybraných zahraničních pracovišť;
- Vývoj konceptu a jeho zaměření je nutné monitorovat a přijímat opatření na základě komplexní analýzy dopadů případných změn.

Jedním z výstupů provedené analýzy konceptu z hlediska procesu výstavby a rozvoje schopností je jeho charakteristika jako platformy pro udržení stávajících schopností a základu pro společné budování a rozvoj nových schopností ve střednědobém a dlouhodobém horizontu. Základní rámec pro výstavbu a rozvoj schopností na národní úrovni s výhledem do roku 2025 představuje *Koncepce výstavby Armády České republiky*, která je v současné době rozpracovávána do dílčích oblastí. Tento stav vytváří podmínky pro postupné zavedení dlouhodobého plánování rozvoje schopností včetně možnosti jeho promítnutí do mnohonárodní spolupráce. Paralelou v tomto je *Záměr zapojení Armády České republiky do iniciativy FNC*.

- Zpracovat a schválit *Záměr zapojení AČR do iniciativy FNC*; záměr rozpracovat po jednotlivých oblastech odpovídajících souborům schopností;
- Postupně zavést dlouhodobé plánování rozvoje schopností AČR vycházející ze základních národních strategických dokumentů, odrážející ambice České republiky a závazky vůči Alianci.

V návaznosti na plánování rozvoje schopností AČR v dlouhodobém horizontu se naskytá možnost zakomponovat mnohonárodní spolupráci v rámci iniciativy FNC jak do procesu národního, tak i aliančního obranného plánování. Vezmeme-li v úvahu základní principy iniciativy FNC, kde proces obranného plánování NATO je určujícím pro výstavbu a rozvoj schopností uskupení a zároveň zachování národní suverenity včetně pravidel pořizování výzbroje, techniky a ostatního materiálu je prvořadé, pak lze uvažovat o průniku vymezení cílů výstavby schopností AČR s iniciativou FNC. Jednou z ambicí iniciativy FNC je rovněž zkvalitnění koncepčních přístupů k stanovení cílů výstavby schopností členských zemí. Projednávání návrhů přístupů ke zkvalitnění NDPP v koordinaci s velitelstvím NATO pro transformaci a mezinárodním štábem se dá očekávat během dalších jednání pracovních skupin FNC.

- Vytvořit podmínky pro propojení plánování rozvoje schopností Armády České republiky s obranným plánováním;
- Vyhodnotit soulad stávajících a perspektivních cílů výstavby schopností Armády České republiky se zapojením do iniciativy FNC;
- Podílet se na procesu formování nových koncepčních přístupů k procesu obranného plánování NATO.

Základním předpokladem pro směřování působení Armády České republiky v iniciativě FNC je výše uvedený *Záměr zapojení AČR do iniciativy FNC*, který z širšího pohledu zahrnuje již zmíněnou koordinaci činnosti na politické, vojenské a expertní úrovni. V období utváření konceptu, kdy probíhá celá řada bilaterálních či multilaterálních jednání, sehrává komplexní koordinace úsilí významnou roli. Jednou z alternativ podpory koordinace činnosti je delegování specialistů odpovědných za rozvoj schopností Armády České republiky jako celku na vybraná jednání jednotlivých uskupení. Přínos přímé účasti

na těchto jednáních je úzce spojen s vytvořením celkového obrazu a získáním uceleného pohledu na stav zapojení AČR. Klíčová je v tomto výměna informací, vzájemná podpora všech složek a jejich společná příprava na rozhodující aktivitu.

- Komplexně řešit přípravu a odsouhlasení národních stanovisek včetně rozsahu a způsobu zapojení do výstavby jednotlivých souborů schopností;
- Zabezpečit optimální složení vyjednávacích týmů a jejich informační podporu;
- Efektivně sdílet výsledky jednání a společně navrhnout opatření vyplývající z jejich závěrů.

Využití afilace štábů, jednotek i jednotlivců k mezinárodním velitelstvím v rámci NATO a EU s cílem rozvíjet schopnosti velení a řízení v mnohonárodním prostředí, schopnosti nasaditelných sil a dosáhnout interoperability se spojeneckými jednotkami zakotvené v základních principech výstavby a rozvoje ozbrojených sil České republiky³³ se shoduje s naznačovaným směřováním iniciativy FNC. Již započatá spolupráce jednotek AČR se sborovými velitelstvími v Německu a Polsku vytváří předpoklady pro případné rozšíření účasti v konceptu. Skutečnost, že současná organizační struktura Armády České republiky neobsahuje stupeň sbor ani divize, tento náhled ještě více podtrhuje. Jedním z podnětů k další analýze a případným jednáním se spojenci a partnery by mohlo být převzetí vedoucí role uskupení brigádního typu afilovaného ke sborovému velitelství a doplněného o vybrané schopnosti ostatních zemí. V říjnu 2016 odpověděl NGŠ AČR kladně na výzvu Německa a Česká republika se přihlásila do konceptu FNC mechanizovanou brigádou. Zapojením se do iniciativy v této podobě bude AČR znát, jak by byla nasazena v případě aktivace čl. 5 WS, a tudíž má možnost přizpůsobit se v oblasti interoperability a dlouhodobé výstavby schopností. Toto rozhodnutí má také potenciál ovlivnit rozvoj pozemních sil AČR napříč jednotlivými funkčními oblastmi DOTMLPFI.

- V návaznosti na rozvoj iniciativy FNC analyzovat možnost zapojení brigád Armády České republiky do konceptu;
- Vyhodnotit národní kapacity a formy podpory výstavby nasaditelných souborů sil Aliance v kontextu iniciativy FNC.

V oblasti budování schopností, vzdělávání, výcviku a vojenských cvičení je v rámci iniciativy FNC umožněna účast partnerských zemí. Jedním z primárních východisek pro zapojení partnerů do konceptu je současný *Strategický koncept NATO*. Iniciativa FNC tak rozvíjí strategický koncept v kontextu kooperativní i euroatlantické bezpečnosti, kde Aliance deklaruje:

- otevřenost k partnerství s využitím stávajících formátů, popř. nových formátů vytvořených k politickému dialogu a praktické spolupráci se zeměmi, které sdílejí její zájmy;
- podíl partnerů na strategii a rozhodování Aliance korespondující s oblastí a rozsahem jejich příspěvků;
- umožnění dalšího rozvoje již započaté spolupráce se zachováním její specifičnosti.³⁴

Zapojení partnerských států do jednotlivých uskupení je poté předmětem dohody těch zemí, které společně soubory schopností vytvářejí. Pro Armádu České republiky se zde nachází možnost integrovat probíhající projekty spolupráce do iniciativy FNC. Jako příklad lze uvést Finsko a jeho účast v souboru schopností CBRN navazující na pravidelnou česko-finskou spolupráci v rotacích vyčleňovaných sil NRF.

³³ Ref. 7

³⁴ Ref. 3

- Posoudit možnost sloučení projektů mnohonárodního sdílení a rozvoje schopností Armády České republiky ve spolupráci s partnery v rámci iniciativy FNC;
- Zvážit další zapojení partnerských zemí k vytváření souborů schopností; návrhy konzultovat v rámci jednotlivých uskupení.

K stěžejním funkcím rámcových zemí svým významem patří organizace mnohonárodního vzdělávání a výcviku. Právě sdílení vzdělávání a výcviku je označováno Německem, iniciátorem založení FNC, jako uskutečnitelný počáteční krok spolupráce. Iniciativa FNC navazuje na Smart Defence i CFI a pokračuje v úsilí poskytnout členským a partnerským zemím prostor k realizaci společných aktivit ve výše uvedené oblasti. Iniciativa FNC nelimituje provádění společného výcviku na jednotlivá uskupení, ale naopak umožňuje organizovat výcvik i mezi uskupeními. I přes skutečnost, že vzdělávání a výcvik jednotlivce je v souladu se standardy NATO národní odpovědností, není z procesu sdílení vyloučen. Koncept tímto mění stávající pohled na mnohonárodní vzdělávání a výcvik a rozšiřuje jeho další možnosti. Nabídka vzdělávacích a výcvikových aktivit splňujících standardy NATO ke sdílení cílená na jejich dostupnost a snížení vynakládaných prostředků v zásadě koresponduje s tzv. „přenositelností“ (*Transferability*), zakotvenou v alianční direktivě ke vzdělávání a výcviku.³⁵ Zcela analogicky je brána v úvahu kapacita těchto školicích a výcvikových zařízení i ochota zemí na princip „přenositelnosti“ přistoupit a nebudovat vlastní kapacity v plném spektru. Sdílení vzdělávacích a výcvikových kapacit je v tomto více spojeno s pragmatičností než se ztrátou národní suverenity.

- Do plánování výcviku Armády České republiky se zahraničními partnery zahrnout aktivity FNC;
- Analyzovat možnosti zapojení Armády České republiky do mnohonárodního sdílení výcviku a vzdělávání jednotlivce; vyhodnotit kapacity vzdělávacích a výcvikových zařízení AČR.

Požadované flexibility konceptu pocházející z variability jeho uspořádání, otevřenosti k účasti členských zemí NATO, EU a ostatních partnerů, možnosti prolínání a spolupráce uskupení a v neposlední řadě i využitelnosti nabytých schopností nebude dosaženo bez přispění všech zúčastněných. Na příkladu České republiky jako vedoucí země pro vzdělávání a výcvik v uskupení CBRN se dá tento přístup ilustrovat. V EU je vojenské vzdělávání a výcvik organizováno oborově, po funkčních kategoriích dle tematiky. Za koordinaci a rozvoj vzdělávání a výcviku odpovídá tzv. „vedoucí oboru“ (*Discipline Leader, DL*).³⁶ DL je zároveň základním spojovacím článkem s Aliancí, kde obdobnou roli zastává tzv. *Department Head, DH*.³⁷ Vyjdeme-li ze skutečnosti, že alianční Centrum OPZHN plní roli DH a Chemické vojsko AČR se připravuje na převzetí role DL, pak logickým vyústěním je úzká spolupráce s Centrem OPZHN od prvopočátku utváření uskupení.

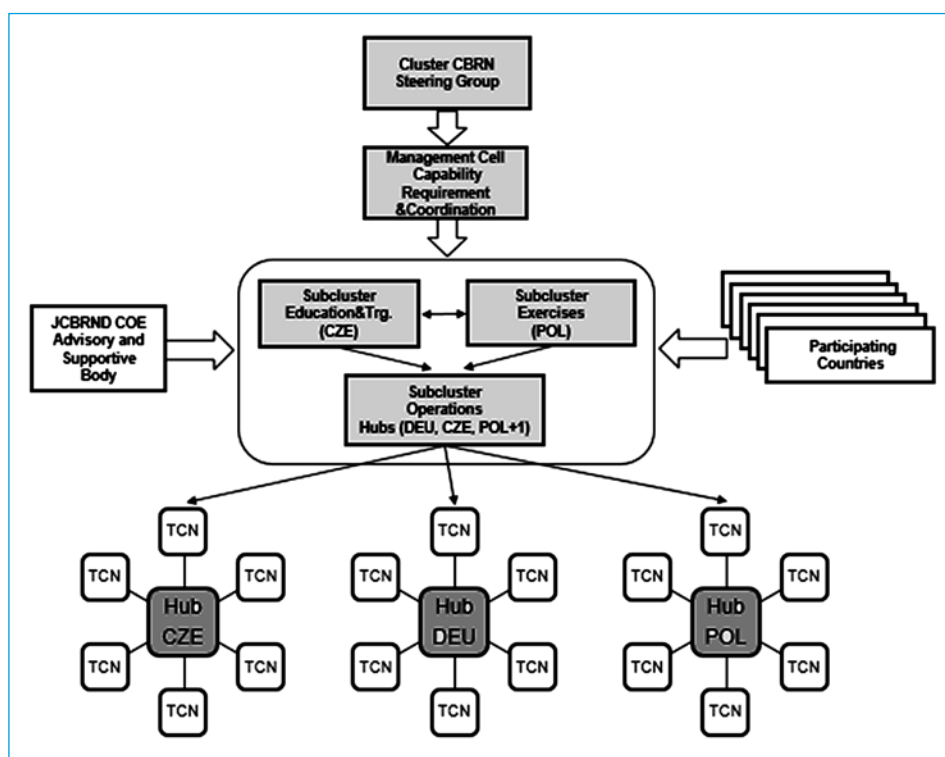
- Komplexně přistoupit k utváření jednotlivých uskupení a vytvořit podmínky pro jejich všestranný rozvoj v souladu s principy iniciativy;
- Implementačním týmem spolu s orientací na specifické schopnosti uplatňovat makro-pohled k pokrytí celkového spektra činností iniciativy.

³⁵ BI-SC 75-2. *Education and Training Directive*. Brusel, NATO Standardization Agency, 2013.

³⁶ SZ ČR při EU. *Draft Guidelines for EU Military Training Discipline Leader*. ŠIS.

³⁷ RYBÁK, Jaroslav. *Prezentace. NATO Training Department Head*. COPZHN Vyškov, 2015. ŠIS.

Výchozím krokem k ustavení souboru schopností je definování zásad koordinace činnosti a design vnitřního uspořádání. Na základě zkušeností z jednání s německou stranou je prosazován a upřednostňován termín koordinace před řízením, popř. velením. Rámcová země zde plní funkci moderátora a v dialogu se zainteresovanými stranami přiřazuje dílčí role a odpovědnosti zúčastněným členským státům a partnerům. Jednou z forem vnitřního uspořádání je organizační struktura souboru schopností členěná do celků – subclusters. Koordinační roli v subclusterech sehrává vedoucí země, která se k této pozici přihlásila a zároveň její nabídka byla ostatními akceptována. Subclustery mohou být rovněž hierarchicky členěny např. na hvězdicové struktury (hubs), kde lze opět uplatnit postavení vedoucích zemí. Pro ilustraci je níže uvedeno organizační schéma souboru schopností CBRN.

Obrázek č. 2: Organizační schéma souboru schopností CBRN.

Zdroj: Upraveno autory dle prezentace V. ČEJKA³⁸

Pozn.: Země přispívající jednotkami (*Troops Contributing Nation, TCN*)

³⁸ ČEJKA, Václav. Prezentace. *Framework Nations Concept, CBRN Protection Cluster, Education and Training Subcluster*. NATO HQ, 2015. ŠIS.

V souladu s principy iniciativy FNC nejsou vytvářeny organizační struktury souboru schopností na základě permanentních služebních míst jako další mezičlánek mezi Aliancí a členskými zeměmi. K definování hlavních zásad koordinace činnosti a vlastní práce souboru schopností je zpravidla zpracováván koncept subclusteru. Společná příprava návrhu konceptu souboru schopností přispívá k celkovému ujasnění funkčních relací a chodu subclusteru. Vzhledem ke specifčnosti a určité míře jedinečnosti souborů schopností se jejich uspořádání může lišit, což není v rozporu s východisky iniciativy.

- Podílet se na tvorbě organizačních struktur a konceptů souborů schopností;
- Zvážit převzetí vedoucí role České republiky ve vybraných oblastech.

Zamezení duplicit a současně s tím i efektivní exploatace „dostupného“ vyžaduje všestranné zasazení iniciativy FNC do celkového spektra aktivit Aliance. Zaoberáme-li se budováním a rozvojem schopností, sehrává zde nezastupitelnou roli velitelství NATO pro transformaci a jím řízená specializovaná pracoviště a zařízení. Značným přispěvkem je i práce odborných pracovních skupin a panelů, kde příkladem může být Skupina rozvoje schopností (*Capability Development Group, CDG*), Doktrinální a terminologický panel (*Doctrine and Terminology Panel, DTP*) nebo Panel přípravy a výcviku (*Training and Exercise Panel, TEP*). Analýzou okolí souborů schopností, prostředí a vztahů mezi nimi a se znalostí jejich vnitřních podmínek lze postupně dosáhnout vyšší míry poznání návaznosti činností a procesů v aliančním měřítku.

- Při výstavbě souborů schopností klást důraz na poznání jejich vnitřního a vnějšího prostředí;
- Na ustavující jednání souborů schopností v koordinaci s rámcovou zemí přizvat zástupce vybraných aliančních odborných pracovišť a zařízení, popř. s nimi externě konzultovat výše uvedené vztahy a souvislosti.

ZÁVĚR

Využití mezinárodní spolupráce jako jednoho z nástrojů k udržení a rozvoji schopností Armády České republiky ve smyslu prohloubení kooperace s aliančními a partnerskými zeměmi, účasti na společných projektech a koordinace obranného plánování zakotvené ve východiscích *Obranné strategie České republiky*, představuje národní strategický rámec pro realizaci veškerých forem mnohonárodního sdílení a rozvoje schopností. Armáda České republiky se historicky zapojila do celé řady projektů, a ani účast v iniciativě Framework Nations Concept není v tomto ohledu výjimkou.

Účast a podíl České republiky na nastavení iniciativy FNC vychází z národní bezpečnostní strategie, opírající se o základy kolektivní bezpečnosti, národních priorit a ekonomických možností. Celkový profil České republiky vyjadřující její pozici je průnikem národních zájmů, zájmů a zároveň i závazků vůči Alianci. Vezmeme-li v úvahu zapojení dalších evropských partnerských zemí, je zde zapotřebí vnímat přesah konceptu směrem k evropské bezpečnosti.

Vlastní iniciativa FNC principiálně navazuje na již probíhající alianční aktivity, jako je Smart Defence a Connected Forces Initiative, co však přináší nového, lze v obecné rovině vyjádřit jako přístup. Uspořádání souborů schopností variantně se promítající

do struktury souborů sil, snaha o stanovení realistických prvních kroků v krátkodobém a střednědobém horizontu až po dlouhodobé cíle v oblasti obranného plánování, podpora výstavby sil a jejich generování do pohotovosti či k operačnímu nasazení souhrnně charakterizují směřování konceptu. FNC je také snaha přijít se schopností společně s účastníky se zeměmi garantovat Alianci dostupnost sboru pro čl. 5 WS. To povede k úzkému provázání jednotlivých zemí, přiměřené specializaci, ale také ke vzájemné závislosti. Protože samostatně není schopna žádná ze zainteresovaných zemí tuto ambici naplnit, musí tedy dojít k intenzivnějšímu provázání evropských spojenců. Iniciativa je zatím pouze v rovině politické a není legislativně podpořena, je ale zřejmé, že další rozvoj této iniciativy by měl směřovat tímto směrem. Jejím překlopením do aranžmá v rámci CSDP by mohlo dojít k aktivaci trvalé strukturované spolupráce (PESCO) a tím i legislativnímu ukotvení.

Naplní-li se schopnost konceptu integrovat úsilí ostatních mnohonárodních iniciativ a zároveň jeho schopnost měnit alianční strukturu sil, může tak značně ovlivnit proces rozvoje schopností Armády České republiky. V této souvislosti lze uvažovat i o propojení národního obranného plánování a naplňování vybraných cílů výstavby schopností s iniciativou FNC. Vlastní vývoj konceptu a jeho zaměření je třeba monitorovat a přijímat opatření na základě komplexní analýzy dopadů případných změn.

Z hlediska proveditelnosti konceptu a reálnosti dosažení hmatatelných výsledků již zpočátku jeho implementace je přikládán velký význam mnohonárodní přípravě, vzdělávání a výcviku. Iniciativa FNC tím pro Armádu České republiky otevírá prostor k organizaci a provádění výcviku jednotek se zahraničními partnery a nově i přináší možnost sdílet vzdělávání a výcvik jednotlivce.

Autoři:

Ing. Antonín Novotný, Ph.D. Narozen v roce 1963. V roce 1985 ukončil Vysokou vojenskou školu pozemního vojska ve Vyškově a poté do roku 1988 vykonával velitelské funkce. V období 1988–1991 absolvoval postgraduální studium obor velitelsko-štábní, specializace zpravodajská a následně v letech 1991–2008 působil v různých funkcích u Vojenského zpravodajství. V letech 2008–2010 pracoval jako obranný poradce ve velitelství NATO při stálé delegaci České republiky při NATO a Stálém zastoupení České republiky při Evropské unii v Bruselu zodpovědný za horizontální bezpečnostní a strategické otázky. V letech 2011–2012 akademický pracovník skupiny bezpečnostních studií, katedry celoživotního vzdělávání Univerzity obrany (UO) v Brně. Od listopadu 2012 pracuje jako odborný asistent Centra bezpečnostních a vojenskostrategických studií UO. Je členem redakční rady časopisu *Obrana a strategie*. V roce 2015 úspěšně absolvoval doktorské studium na Univerzitě obrany. Zabývá se problematikou sdílení vojenských schopností, bezpečnostním prostředím, bezpečnostními hrozbami, riziky a ozbrojenými konflikty.

plk. gšt. Ing. Ondřej Havel. Narozen v roce 1971. V roce 1994 ukončil Vojenskou vysokou školu pozemního vojska jako bakalář vojenské chemie. V letech 1994 až 1998 byl služebně zařazen k rotě chemické ochrany

2. mechanizované brigády. V listopadu 1998 byl přemístěn k 9. rotě chemické ochrany sil okamžité reakce. Od této doby působí u jednotek chemického vojska dislokovaných v posádce Liberec. V roce 2006 úspěšně ukončil magisterský studijní program na Univerzitě obrany. Na téže univerzitě v roce 2016 absolvoval kurz generálního štábu. V současné době zastává funkci zástupce velitele pluku radiační, chemické a biologické ochrany. Zabývá se rozvojem schopností jednotek chemického vojska a jejich použitím v operacích.

Jak citovat: NOVOTNÝ, Antonín a Ondřej HAVEL. Možnosti rezortu obrany při prosazování konceptu Framework Nations. Vojenské rozhledy. 2016, 25 (4), 35-54. DOI:10.3849/2336-2995.25.2016.04.035-054. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Available at: www.vojenskerozhledy.cz